

BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

CREATED WITH JUSTICE; SUSTAINED BY MERCY

מדרש תנומא (בובר, פרשת בראשית ס"א)

ר' יהודה ור' נחמיה חולקין, ר' יהודה אומר לששת ימים נברא העולם, שכתייב במעשה כל יום ויום ויהי כן, הרי שיטתו של ר' יהודה, ור' נחמיה אומר ביום הראשון נברא כל העולם, א"ל ר' יהודה מהו שכתייב במעשה כל יום ויום (ויהי כן), אמר ר' ברכיה בשיטתו של ר' נחמיה ויאמר אלהים תוצאה הארץ (בראשית א כד), אין לשון תוצאה, אלא בדבר שהיה מוכן מבראשית, שנאמר בראשית

ספרדי דברים (פסקא ב"ז)

ה, כל מקום שנאמר ה' זו מדת רחמים שנאמר +שם / שמות/ לד + ה' אל רחום וחנון, כל מקום שנאמר אלהים זו מדת הדין שנאמר +שם / שמות/ כב ח+ עד האלים יבוא דבר שנייהם, ואומר +שם / שמות/ כב כז+ אלהים לא תקלל

תוספות (ראש השנה יז: ד"ה שלש)

אומר רבינו תם דשני שמות הראשונים הם שני מדרות כדאמרין הכא אני ה' קודם שיחטא לرحم עלי ואני מרחם לאחר שיחטא אם ישוב ה' מדת רחמים הוא ולא כאלים שהוא מדת הדין

בראשית רבה (פי"ב ס"ט), ילקוט שמעוני (בראשית רמז י"ט)

"ה' אלהים", למלך שהיו לו כסות ריקים אמר המלך אם אני נתן לתוכן חמץ הם מתבקעים, צוין הם מקריםין, ומה עשה המלך ערב חמץ בצונן ונתן בהם ועמדו, בך אמר הקב"ה אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטיה סגיאין, במדת הדין היאך העולם יכול לעמוד, אלא הרי אני בורא אותו במדת הדין ובמדת הרחמים, והלוואי יעמו.

בראשית רבה (פ"ח ס"ד)

א"ר ברכיה בשעה שבא הקב"ה לבראת את האדם הראשון ראה צדיקים ורשעים יוצאים ממנו, אמר אם אני בורא אותו רשעים יוצאים ממנו, ואם לא אברא אותו היאך צדיקים יוצאים ממנו, מה עשה הקב"ה הפליג דרכן של רשעים מכנגד פניו, ושיתה בו מדת רחמים ובראו ה"ד (תהלים א, ו כי יודיע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד, אייבדה מכנגד פניו ושיתה בו מדת רחמים ובראו, ר' חנינא לא אמר כן, אלא בשעה שבא לבראת את אדם הראשון נמלך במלacci השרת ואמר להן נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, אמרו לו אדם זה מה טיבו, אמר להן צדיקים עומדים ממנו, הדא הוא דעתיב כי יודיע ה' דרך צדיקים כי הודיע ה' דרך הצדיקים למלacci השרת, ודרך רשעים תאבד, אייבדה מהם, גילה להם שהצדיקים עומדים ממנו ולא גילה להם שהרשעים עומדים הימנו, שאלו גלה להם שהרשעים עומדים הימנו לא היה מדת הדין נותנת שיברא.

ספרונו (בראשית א:א)

אליהם. הנה מלאת אלה תורה על נצח... ויאמר עלי אלהים, לשון רבים, להורות שהוא צורת כל

הצורות . . . אמרו "מלא כל הארץ כבודו" (ישעה ו ג) כי אין לו לולתו ממציאות זולת הנ אצל ממציאותו . . . ועל צד התרומות יקרא כל נבדל מהומר "אלוקים" ויקראו השופטים המומחים אליהם כאשר ישפטו בצלם אליהם

אבן עזרא (בראשית א:א)

אליהם אחר שמצאננו אלה, ידעו כי אליהם לשון רבים, ורשׁ זה מדרך הלשון, כי כל לשון יש לו דרך כבוד . . . ובלשון הקדרש דרך כבוד לומר על הגדול לשון רבים

ספר הכוורי (מאמר ד' אות א')

'אלוקים' שם תאר לשליט או לשופט. תואר זה נאמר בכלל ובפרט: בכלל-כשמדוּבר על שליט העולם כולם, ובפרט-כשמדוּבר . . . על שופט בני אדם.

טור (או"ח סי' ה)

יכול בברכותיו פירוש המלות שמצויה מפי . . . ובהזכירו אליהם יכין שהוא תקי' אמץ אשר לו יכולת בעליונים ובתחתונים כי אל לשון כח וחוזק הוא כמו ואת איל הארץ לך

ספר העיקרים (מאמר א' פ"א)

וכל זה החלק לא נכתב אלא להורות על עיקר הראשון שהוא מציאות הפועל לכל הנמצאות בלבד. ולזה לא נזכר בכלל החלק הזה שהוא מ"בראשית" עד "אללה תולדות השמים" אלא שם "אלוקים" בלבד, בולם: בעל היכולת להמציא הכל. להורות כי לא הייתה הבונה . . . אלא להורות על הממציאות הפועל לכל הנמצאות בלבד, והוא העיקר הראשון.

Rabbi Joseph B. Soloveitchik (Reflections of the Rav, vol 1 pp. 14-15)

The Divine name *Elohim* denotes that God is the Creator of the World. Semantically, it connotes omnipotence, *ba'al hakochot*, the source of infinite energy and power, the original architect and engineer. *Elohim* however, does not indicate an ongoing relationship of God with His creation. In the first chapter of Genesis, where only *Elohim* is employed, Adam and Eve are listed only incidentally. They are called *zakhar unekeraḥ*, male and female instead of Adam and Eve. They are simply part of the general creation of inanimate and animate matter. The second chapter however, deals with a created, already complete world, when it became necessary that He sustain the world in continued existence and that he manifest a concern in man, the apex of creation. This is conveyed by the name *Havayah*, which signifies His continued association with the world.

Elohim tells us that God is the Creator, but we are still uninformed about the relationship of God to the creation after its emergence. What happened thereafter? . . . *Elohim* signifies Creator and builder; *Havayah* signifies a continued association.

Rabbi Moshe Eisemann (Beginnings, p. 12)

The missing points to just this element of uncertainty. . . . בראשית נסמן, *In the beginning of ... In the beginning of what? There is no way of telling.* The "what" is shrouded in mystery. It is only we who will decide. Let us determine where we ought to be heading.